

Espoon kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ilmastolain muuttamisesta

Yleiset huomiot

Espoon ja muiden kaupunkien ilmastotyöllä pienennetään syntyviä ilmastopäästöjä ja luodaan kansallista ja kansainvälistä liiketoimintaa, joka lisää ilmastotyön vaikuttavuutta. Samalla paikallinen kehitys- ja innovaatiotoiminta kasvaa. Ilmastotyö vaikuttaa merkittävästi talouskasvuun, kaupungin elinvoimaan ja asukkaiden hyvinvointiin. Monet kuntien ilmastotoimenpiteet ovat riippuvaisia ulkopuolisesta hanke- tai muusta rahoituksesta. On tärkeää, että kansallisesti tuetaan ja rahoitetaan kaupunkien ja kuntien alueella tapahtuvaa kehittämistyötä. Erityisen tärkeää investointien kannalta on, että kansallinen sääntely on ennakoitavaa ja johdonmukaisesta. Lainsäädännöllä pitää tukea kansallisen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista, esimerkiksi polttoaineiden jakeluvaihtojen, sähkön jakeluverkon kehittämisen ja muun sääntelyn osalta. Espoo toivoo, että valtio jatkaa ja tiivistää vuoropuhelua kaupunkien kanssa ja varmistaa riittävän tuen ilmastotyöhön edelläkävijöinä toimiville kaupungeille.

Espoon hiilineutraaliustavoite on alueella tuotettujen päästöjen vähintään 80 prosentin vähennys vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Jäljelle jäävä 20 prosentin osuus voidaan sitoa hiilinieluihin tai kompensoida muilla keinoilla. Kirjavan kompensatiokentän vuoksi ja päästökompensatioiden vastuullisuuden varmistamiseksi valtiolta toivotaan vahvaa roolia ja pelisääntöjen selkeyttämistä.

Espoo pitää hyvänä, että Suomen ympäristökeskuksen lakisäateistä tehtävää päästötietopalvelun ylläpitäjänä jatkettaisiin.

Kunnan ilmastosuunnitelman laatimisen aikaväli (14 a § 1 mom)

Hallituksen esitys ilmastolain muuttamisesta kumoaa kunnilta lakisäateisen veloitteen suunnitella ilmastotyötä laatimalla valtuuston hyväksymä ilmastosuunnitelma. Espoo näki hyvänä, että kumottavaksi ehdotetun osion lain perusteluissa tunnistettiin kunnan ratkaiseva rooli ilmastomuutoksen hillinnässä muun muassa kaavoituksen, maankäytön, liikennesuunnittelun, energiankäytön, julkisten hankintojen ja omistajaohjauksen keinoin sekä kumppanina alueen yrityksille ja tutkimus- ja kehittämistoimijoille vauhdittamassa talouden vihreää siirtymää. Kumottavaksi ehdotetussa veloitteessa kunnan olisi tullut laatia tai päivittää ilmastosuunnitelman vähintään kerran valtuustokaudessa.

Espoo, kuten monet muut kunnat ja kaupungit, on tehnyt aktiivista ja suunnitelmallista työtä ilmastomuutoksen torjumisessa, varautumisessa ja sopeutumisessa jo yli vuosikymmenen ajan kiristäen ilmastotavoitteitaan useaan otteeseen. Espoossa ilmastomuutoksen torjunnan toimenpiteet on niin ikään päivitetty valtuustokausittain. Espoo katsoo, että kuntien ja kaupunkien ilmastosuunnitelman päivittäminen vähintään kerran valtuustokaudessa, osana strategiaproessia, on perusteltua tavoitetason tarkistamiseksi sekä ilmastotyöhön liittyvän nopean teknologisen ja lainsäädännöllisen kehityksen ja kasvavan tietopohjan ja toimintaympäristön muutosten vuoksi. Ilmastosuunnitelmat tukevat Suomen valtion tavoitetta hiilineutraaliudesta vuoteen 2035.

Kunnan ilmastosuunnitelman sisältö (14 a § 1–2 mom)

Espoon kaupunki sisällytti vuoden 2024 talousarvioon kumottavaksi esitetyn lain mukaisen ilmastosuunnitelman sekä tunnisti ne investoinnit, joilla on päästöjä vähentävä vaikutus. Lisäksi valtuusto hyväksyi yksimielisesti Hiilineutraali Espoo 2030 tiekartan valtuustossa 20.5.2024. Espoo on siis aloittanut soveltamaan lainkohtaa jo ennakkoon omiin ydinprosesseihin sekä selkeyttääkseen omaa ilmastotyötään osana strategian, talouden ja toiminnan suunnittelua ja toimeenpanoa. Espoo piti hyvänä, että kumottavaksi ehdotetussa veloitteessa ilmastosuunnitelma kattaa kunnan omaan toimintaan kohdistuvien hillintätoimien ohella vaikutukset asukkaiden ja sidosryhmien mahdollisuuksiin hillitä päästöjä omassa toiminnassaan. Kuten hallituksen kumottavaksi ehdotetussa esityksen perusteluissa todetaan, kunnat ja kaupungit eivät voi

pelkästään omilla toimillaan saavuttaa ilmastotavoitettaan vaan muiden toimijoiden, erityisesti yritysten, toiminnalla on suuri merkitys. Espoon kaupungin ilmastotyön tavoitteena on omien päästöjen vähentämisen ohella vahvistaa espooalaisten yritysten, tiedeyhteisön ja muiden toimijoiden hiilikädenjälkeä ja talouden vihreää siirtymää.

Kunnan ilmastosuunnitelman huomioiminen kuntastrategiassa ja toimintakertomuksessa (14 a § 3 mom)

Kumottavaksi ehdotetussa velvoitteessa kunnille on velvoite ottaa ilmastosuunnitelma huomioon kuntalaissa säädetyssä kuntastrategiassa sekä toimintakertomuksessa. Espoo näki tärkeänä, että vaikuttavuuden saavuttamiseksi ilmastotyö läpilleikkaa koko kaupunkiorganisaation toiminnan. On tärkeää, että kunnan ilmastotavoitteet ja -toimet ovat osa kuntastrategiaa ja toimintakertomusta, jolloin tavoitteita toteutettavien toimenpiteiden resursointi tulee myös osaksi kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa.